

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΗΝΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
INSTITUTE FOR GRAECO-ORIENTAL
AND AFRICAN STUDIES

ΒΙΚΕΛΑΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
VIKELAI A MUNICIPAL LIBRARY
OF HERAKLION

13^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΛΛΗΝΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

13th INTERNATIONAL CONGRESS
ON GRAECO-ORIENTAL AND AFRICAN STUDIES

Το Εμιράτο της Κρήτης από την ίδρυσή του (ca 824/6) μέχρι την ανάκτηση
της Κρήτης από το Νικηφόρο Φωκά (961 μ.Χ)

The emirate of Crete from its establishment (ca 824/6) until the reconquest
of Crete by Nicephorus Phocas (961 AD)

Τα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου και της Ερυθράς θάλασσας
(4ος αι. π.Χ. - 13ος αι. μ.Χ)

The ports of the Eastern Mediterranean and the Red sea (4th c. BC - 13th c. AD)

Ηράκλειο - **Heraklion**
Βασιλική Αγίου Μάρκου - **Basilica of St. Mark**
4 - 6 Νοεμβρίου / **November**
2011

Ο αρχηγός της αραβικής ναυτικής εκστρατείας Abū Hafṣ παρακολουθεῖ την πυρπόληση του στόλου του μετὰ την αποβίβασή του στην Κρήτη, την οποία εἶχε διατάξει γιὰ νὰ ἀποφύγει ὀπισθοχώρηση. (39r)

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ HONORARY COMMITTEE OF THE CONGRESS

Πρόεδρος:

Γιάννης Κουράκης, Δήμαρχος Ηρακλείου

President:

John Kourakis, Mayor of Heraklion

Μέλη:

Δημήτριος Λέτσιος, Πρέσβης Ελλάδας στο Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας

Ζαχαρίας Δοξαστάκης, Δήμαρχος Χερσονήσου

Θεόδωρος Παπαδόπουλος, Ιστορικός, Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

Λιάνα Σταρίδα, Αρχαιολόγος

Νίκος Γιγούρτάκης, Φιλολόγος, Αρχαιολόγος

Members:

Dimitrios Letsios, Ambassador of Greece to the Kingdom of Saudi Arabia

Zacharias Doxastakis, Mayor of Chersonisos

Theodoros Papadopoulos, Historian, Foundation of Archbishop Makarios III

Liana Starida, Archaeologist

Nikos Gigourtakis, Philologist, Archaeologist

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΞΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ADVISORY COMMITTEE OF FOREIGN SCHOLARS

Albrecht Berger

Πανεπιστήμιο Μονάχου / University of Munich

C. E. Bosworth

Μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας / Member of the British Academy

Jehan Desanges

Αντεπιστέλλον Μέλος του Institut de France [της Γαλλικής Ακαδημίας]

Corresponding Member of the Institut de France [of the French Academy]

Alia Hanafi

Πανεπιστήμιο Αϊν Σαμς Αιγύπτου / University of Ain Shams

Juan Pedro Monferrer Sala

Πανεπιστήμιο Κόρδοβας / University of Cordoba

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ORGANIZING COMMITTEE OF THE CONGRESS

Πρόεδρος / President:

Κωνσταντίνος Βαρδαβάς, Δημοτικός Σύμβουλος
Konstantinos Vardavas, Municipal Councilor

Αντιπρόεδροι:

Βασίλειος Χρηστίδης, Διευθυντής, Ινστιτούτο Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών (ΙΕΑΑΣ)

Έφη Σπυροπούλου, Νομικός, Γενική Γραμματέας των Φίλων του Μουσείου της Πόλεως των Αθηνών (Ιδρύματος Βούρου-Ευταξία)

Μανόλης Βασιλάκης, Πρόεδρος Επιτροπής Εποπτείας «Β.Δ.Β.»

Δημήτριος Σάββας, Προϊστάμενος «Β.Δ.Β.»

Vice-Presidents:

Vasilios Christides, Director, Institute for Graeco-Oriental and African Studies (IGOAS)

Efi Spyropoulou, Attorney, General Secretary of the Friends of the Museum of the City of Athens (Vourou-Eftaxia Foundation)

Manolis Vassilakis, President of the Supervising Committee Vikelaia Library

Dimitrios Savvas, Supervisor Vikelaia Library

Μέλη:

Κατερίνα Καραπλή, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Νίκη Αικατερίνη Κουτράκου, Ιστορικός, ΙΕΑΑΣ

Μαρία Λεοντοσίνη, Ερευνήτρια, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Γεώργιος Κ. Λειβαδάς, Ιστορικός, Νομικός Σύμβουλος του ΙΕΑΑΣ

Σοφία Πατούρα, Διευθύντρια Ερευνών, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Στεφάνια Τερζάκη, Υπάλληλος «Β.Δ.Β.»

Γιάννης Αλεξανδράκης, Υπάλληλος «Β.Δ.Β.»

Μαρία Βαρδαβά, Υπάλληλος «Β.Δ.Β.»

Μηνάς Λιαπάκης, Ειδικός Σύμβουλος Δημάρχου Χερσονήσου

Γεώργιος Τσούτσος, Πολιτικός Επιστήμων, Συνεργάτης της Βιβλιοθήκης της Ιεράς Συνόδου

Ενρυδίκη Χρηστίδου, Γραμματέας του ΙΕΑΑΣ

Members:

Katerina Karapli, Professor, University of Athens

Nike Aikaterini Koutrakou, Historian, IGOAS

Maria Leontsini, Researcher, Institute for Byzantine Research/National Hellenic Research Foundation

George K. Livadas, Historian, Legal Advisor of IGOAS

Sophia Patoura, Director of Research, Institute for Byzantine Research/National Hellenic Research Foundation

Stephania Terzaki, Municipal Official, Vikelaia Library

John Alexandrakis, Municipal Official, Vikelaia Library

Maria Vardava, Municipal Official, Vikelaia Library

Minas Liapakis, Special Advisor of the Mayor of the Municipality of Chersonisos

George Tsoutsos, Political Scientist, Consultant to the Library of the Holy Synod

Enrydiki Christidou, Secretary of IGOAS

Χαιρετισμός Δημάρχου Ηρακλείου κ. Γιάννη Κουράκη

Χαιρετίζουμε με ιδιαίτερη χαρά την έναρξη του 13ου Διεθνούς Συνεδρίου Αφρικανικών Σπουδών που συνδιοργανώνει η Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη και το Ινστιτούτο Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών υπό την αιγίδα του Δήμου Ηρακλείου.

Η θετική εμπειρία από προηγούμενα επιτυχημένα Συνέδρια και τα εξαιρετικού ενδιαφέροντος θέματα που θα εξεταστούν σ' αυτό όπως: α. Το εμιράτο της Κρήτης από την ίδρυση του (824/6) μέχρι την ανάκτηση της Κρήτης από το Νικηφόρο Φωκά (961μ.χ.) και β. Τα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου, προσδίδουν ξεχωριστό ενδιαφέρον στο φετινό Συνέδριο και προοιωνίζονται την μεγάλη του επιτυχία.

Στο συνέδριο λαμβάνουν μέρος διακεκριμένοι επιστήμονες εισηγητές με πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις που προσεγγίζουν σφαιρικά -ιστορικά, οικονομικά, κοινωνικά- τη συγκεκριμένη περίοδο, που δεν έχει μελετηθεί επαρκώς, παρά το ότι παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον, όχι μόνο για την ελληνική αλλά και την παγκόσμια ιστορία.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνέβαλαν στην οργάνωση του Συνεδρίου. Τους συμμετέχοντες επιστήμονες, καθώς και τα μέλη της τμητικής, επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής, που δεν φείσθηκαν κόπων και προσπάθειών προκειμένου να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ιδιαίτερα, θέλω να ευχαριστήσω τον διευθυντή του Ινστιτούτου Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών καθηγητή κ. Βασίλειο Χριστίδη για την καλή διάθεση και την άριστη συνεργασία που τον διέκρινε σε όλες τις φάσεις του συνεδρίου. Ενός συνεδρίου που πιστεύουμε και φιλοδοξούμε να αποτελέσει εφελκτήριο για την πληρέστερη και συστηματικότερη μελέτη μιας σημαντικής περιόδου της ιστορίας του τόπου μας.

Greetings by the Mayor of the Municipality of Heraklion, Mr. John Kourakis

It is with great pleasure to greet the 13th International Congress of Graeco-Oriental and African Studies which is organized by the Vikelaia Library in collaboration with the Institute for Graeco-Oriental and African Studies under the auspices of the Municipality of Heraklion.

It is certain that our conference following the previous 12 successful ones will also be productive thanks to the outstanding subjects which will be covered, i.e. (a) the Emirate of Crete from its establishment (ca 824/26) until the reconquest of Crete by Nicephorus Phocas (961 AD), and (b) the ports of the Eastern Mediterranean and the Red Sea (4th c. BC – 13th c. AD).

In the present congress several distinguished scholars are participating. They are presenting very important topics which cover various historical, financial and social aspects of the particular period studied. It should be noted that the period of the Arab dominion of Crete has been inadequately studied in spite of its great significance not only for Greek History but also for World History.

I would like to express my warm thanks to all those who contributed to the organization of this conference, to all the participating scholars as well as to the members of the Honorary, Scholarly and Organizing Committees who have indefatigably worked for the best possible result.

In particular, I would like to thank the director of the Institute for Graeco-Oriental and Studies, Professor Vasilios Christides, for the excellent spirit of cooperation during all phases of the preparation of the congress. We believe that this congress will be the commencement of a thorough and more systematic study of this significant period of the history of our region.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εκεί που οι πολιτισμοί συναντιούνται

Το Ινστιτούτο Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών (ΙΕΑΑΣ) με ιδιαίτερη χαρά εγκαινιάζει τη συνεργασία με το Δήμο Ηρακλείου και τη γνωστή για την πολιτιστική δραστηριότητά της Βικελαία Βιβλιοθήκη.

Σκοπός των διεθνών συνεδρίων του ΙΕΑΑΣ είναι η μελέτη, όχι μόνο των πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ Ανατολής και Δύσης, αλλά και η ανάδειξη τρόπων επικοινωνίας και συνύπαρξης. Ιδιαίτερα στις μέρες μας η κατανόηση του ισλαμικού πολιτισμού είναι όχι μόνο επιθυμητή αλλά και αναγκαία.

Το πρώτο θέμα του 13ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών εστιάζεται στην ιστορία του αραβικού εμιράτου της Κρήτης, το οποίο ήταν ένα μεθοριακό αραβιοισλαμικό κράτος (frontier state) όπως η αραβοκρατούμενη Σικελία. Όπως είναι γνωστό, το εμιράτο της Κρήτης δεν έχει μελετηθεί συστηματικά παρόλο που αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο της παγκόσμιας ιστορίας.

Χωρίς αμφιβολία, το εμιράτο της Κρήτης αποτελούσε τον πιο επικίνδυνο αντίπαλο του Βυζαντίου τον 9ο και 10ο αιώνα, αλλά οι περισσότερες επιδρομές του στα βυζαντινά νησιά του Αιγαίου ήταν αποτέλεσμα της επεκτατικής πολιτικής του και όχι άσκοπων λεηλασιών. Τα αραβικά νομίσματα του εμιράτου που έχουν βρεθεί αποκαλύπτουν την οικονομική ευρωστία του εμιράτου που είχε αναπτύξει τη γεωργία και το διεθνές εμπόριο. Δυστυχώς για τις σχέσεις των Ανδαλουσιών κατακτητών της Κρήτης με τον ντόπιο πληθυσμό υπάρχουν ελάχιστες μαρτυρίες. Επικράτησε γενικά ένα *modus vivendi* ανάμεσα στους κατακτητές και τους κατοίκους. Σχετικά με το δεύτερο θέμα του συνεδρίου: «Τα λιμάνια της Ερυθράς θάλασσας και της ανατολικής Μεσογείου (4ος αι. π.Χ. - 13ος αι. μ.Χ.)», αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια στα λιμάνια της Ερυθράς θάλασσας συνεχίζονται αδιάκοπα οι ανασκαφές και στα λιμάνια της ανατολικής Μεσογείου πολλαπλασιάζονται οι έρευνες της ενάλιας αρχαιολογίας. Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθεί η ανεύρεση ναυαγίων βυζαντινών πλοίων στο λιμάνι του Θεοδοσίου στην Κωνσταντινούπολη.

Ελπίζουμε το συνέδριο αυτό, στο οποίο συμμετέχουν είκοσι έξι ερευνητές από έντεκα χώρες, να αποτελέσει το εφελτήριο για τη συστηματική προώθηση της μελέτης του εμιράτου της Κρήτης σε όλους τους τομείς.

Πιστεύουμε ότι οι ανακοινώσεις του συνεδρίου εμφανίζουν ζωηρό ενδιαφέρον όχι μόνο για τους ειδικούς επιστήμονες αλλά και για το ευρύ κοινό.

Βασίλειος Χρηστίδης

τ. Καθηγητής των Πανεπιστημίων Columbia και Ιωαννίνων
Διευθυντής του Ινστιτούτου Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών

PREFACE

Where civilizations meet each other

The Institute for Graeco-Oriental and African Studies (IGOAS) is particularly pleased to start a close cooperation with the Municipality of Heraklion and the well known for its cultural activities, Vikelaia Library.

The aim of the international congresses organized by IGOAS is not simply the study of the war conflicts between East and West but moreover the encouragement of various ways of communication and coexistence. The approach and understanding of the Islamic civilization in our times is not only desirable but also indispensable.

The first topic of the 13th International Congress on Graeco-Oriental and African Studies focuses on the history of the emirate of Crete, which was a frontier state similar to that of Arab Sicily. As it is known, the emirate of Crete has not been studied thoroughly although it constitutes an essential chapter in World History.

There is no doubt that the emirate of Crete was the most formidable rival of Byzantium. Nevertheless, most of its raids against the Byzantine islands of the Aegean were not aimless plundering raids but were a part of its “maritime jihad” (sea raids for expansion). The Arab coins of the emirate, which have been discovered, reveal the economic prosperity of the emirate, which had developed admirable agriculture and international trade. Unfortunately, there is little evidence concerning the relations of the Andalusian conquerors of Crete with the local population. It seems that a *modus vivendi* prevailed between the conquerors and the natives.

Concerning the second topic of the conference: “The Ports of the Red Seas and Eastern Mediterranean (4th c. BC - 13th c. AD), it is worthwhile to mention that intensive excavations continue in the ports of the Red Sea while underwater archaeology is extensively used in the research of the ports of the Eastern Mediterranean. Special mention should be made of the discovery of the wrecks of Byzantine ships found in the old port of Theodosius in Constantinople.

We do hope that this conference, in which twenty-six scholars from eleven countries participate, will become the onset of a further intensive study of the various aspects of the emirate of Crete.

We believe that the communications of this conference will appeal not only to the specialists but also to the general public.

Vasileios Christides

Former Professor of the Universities of Columbia and Ioannina
Director of the Institute for Graeco-Oriental and African Studies

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - PROGRAM

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - FRIDAY 4 NOVEMBER

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - AFTERNOON SESSION

16:00

Έναρξη συνεδρίου με σύντομη εισήγηση του καθηγητή Β. Χρηστίδη
Commencement of conference with a short introduction by Professor V. Christides

Πρόεδροι: Βασίλειος Χρηστίδης, Albrecht Berger

Chairmen: Vasilios Christides, Albrecht Berger

16:20 - 16:40

Σοφία Πατούρα, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Sophia Patoura, Institute for Byzantine Research/National Hellenic Research Foundation

Δύο γεγονότα-ορόσημα στις βυζαντινό-αραβικές σχέσεις και ο «νόμος» του πολέμου:
η άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Άραβες (904) και η ανακατάληψη της Κρήτης από
τους Βυζαντινούς (961)

Two Landmark Events in the History of Arab-Byzantine Relations and the “Law” of War:
the Fall of Thessaloniki (904) and the Recapture of Crete (961)

16:40 - 17:00

Ελεονόρα Κουντούρα, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Eleonora Kountoura, Institute for Byzantine Research/National Hellenic Research
Foundation

Οι διοικητικές και θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις των Ισαύρων: το παράδειγμα
του θέματος Κρήτης

The Isaurian Administrative and Religious Reform: the Example of the Theme of Crete

17:00 - 17:20

Νίκος Γιγουρτάκης, Φιλολόγος, Αρχαιολόγος
Nikos Gigourtakis, Philologist, Archaeologist

Ο σχεδιασμός του οχυρωματικού προγράμματος στην Κρήτη από τον Νικηφόρο Φωκά
(961 μ.Χ.) σε συνάρτηση με την αραβική παρουσία στο νησί (824-961)

Nicephorus Phocas' Program of Fortification of Crete (961 AD) in connection with
the Arabs' Presence on the Island (824-961)

17:20 - 17:40

Διάλειμμα - Break

17:40 - 18:00

A. Μαζαράκης, Νομισματικό Μουσείο Αθηνών

A. Mazarakis, Numismatic Museum of Athens

Τα νομίσματα των Εμίρηδων της Κρήτης σε μια ιδιωτική συλλογή

The Coinage of the Amirs of Crete in a Private Collection

18:00 - 18:20

Γεώργιος Τσούτσος, Πολιτικός Επιστήμων, Συνεργάτης της Βιβλιοθήκης της Ιεράς Συνόδου

George Tsoutsos, Political Scientist, Consultant to the Library of the Holy Synod

Η Χαρτογραφία της Κρήτης από τον Πιρί-Ρέϊς και η αραβική παράδοση του Εμιράτου της Κρήτης

Piri Reis' Cartography of Crete and the Arab Tradition of the Emirate of Crete

18:20 - 18:50

Συζήτηση - Discussion

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ - ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

OFFICIAL OPENING CEREMONY - GREETINGS

20:00

Επίσημος Χαιρετισμός του Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής

κ.Κώστα Βαρδαβά, Δημοτικού Συμβούλου Δήμου Ηρακλείου

Official Greeting by the President of the Organizing Committee

Mr. Kostas Vardavas, Municipal Councilor

20:15

Γιάννης Κουράκης, Δήμαρχος Ηρακλείου

John Kourakis, Mayor of the Municipality of Heraklion

20:30

Δημήτριος Λέτσιος, Πρέσβης της Ελλάδας στο Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας

Dimitrios Letsios, Ambassador of Greece to the Kingdom of Saudi Arabia

20:45

Καθηγητής Βασίλειος Χρηστίδης, Διευθυντής ΙΕΑΑΣ

Professor Vasilios Christides, Director of IGOAS

21:00

Jehan Desanges, Αντεπιστέλλον Μέλος του Institut de France [της Γαλλικής Ακαδημίας]
Jehan Desanges, Corresponding Member of the Institut de France [of the French Academy]

21:15

Juan Pedro Monferrer Sala, Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Κόρδοβας
Juan Pedro Monferrer Sala, Professor of the University of Cordoba

21:30

Δείπνο - **Dinner**

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - **SATURDAY 5 NOVEMBER**

ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - **MORNING SESSION**

Πρόεδρος: Julien Christian Robin

Chairman: Julien Christian Robin

9:00 - 9:20

Αλκιβιάδης Γινάλης, Πανεπιστήμιο Οξφόρδης
Alkiviadis Ginalis, University of Oxford

Η ιεράρχηση των λιμανιών της Ανατολικής Μεσογείου - Η αλλαγή των εμπορικών μοντέλων από την αρχαιότητα μέχρι την μεσαιωνική εποχή

The Hierarchy of Eastern Mediterranean Ports - the Change of Trade Patterns from Antiquity to the Medieval Period

9:20 - 9:40

Albrecht Berger, Πανεπιστήμιο Μονάχου
Albrecht Berger, University of Munich

Τα Λιμάνια της Κωνσταντινούπολης την βυζαντινή εποχή

The Harbours of Constantinople in the Byzantine Age

9:40 - 10:00

Ufuk Kocabaş, Πανεπιστήμιο Ίστανμπούλ
Ufuk Kocabaş, University of Istanbul

Πρόσφατες ανακαλύψεις ναυαγίων στο λιμάνι του Θεοδοσίου στην Κωνσταντινούπολη

Recent Shipwreck Discoveries in Constantinople's Theodosian Harbour

10:00 - 10:20

Ναταλία Πούλου - Παπαδημητρίου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Natalia Poulou - Papadimitriou, University of Thessaloniki

Νησιωτικές εγκαταστάσεις στο Αιγαίο από τον 7ο μέχρι τον 9ο αι.:
η νησίδα Ψείρα στη ΒΑ Κρήτη και ο Άγιος Γεώργιος στο βουνό Κυθήρων
**Settlements on the Aegean Islands from the 7th - 9th c.: the Islet of Pseira
in North Eastern Crete and St. George on the Mountain of Cythera**

10:20 - 10:40

Συζήτηση - **Discussion**

10:40 - 11:00

Διάλειμμα - **Break**

Πρόεδρος: Monique Longerstay

Chairman: Monique Longerstay

11:00 - 11:20

Julien Christian Robin, Μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας (Institut de France)
Julien Christian Robin, Member of the French Academy (Institut de France)

Η χώρα των Ομηριτών και η θάλασσα

Himyar et la mer

11:20 - 11:40

Jehan Desanges, Αντεπιστέλλον Μέλος του Institut de France [Γαλλική Ακαδημία]
Jehan Desanges, Corresponding Member of the Institut de France [French Academy]

Αξιολόγηση των ερευνών των ελληνορωμαϊκών επανείων κατά μήκος της αφρικανικής ακτής της Ερυθράς θάλασσας και του κόλπου Άντεν στο τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα

Bilan des recherches sur les escales gréco-romaines au long de la côte africaine de la mer Rouge et du golf d'Aden dans le dernier quart de siècle

11:40 - 12:00

Danièle Auffray, Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Έρευνας [CNRS]

Danièle Auffray, Centre Nationale de la Resherche Scientifique [CNRS]

Η Απεικόνιση ενός εμπορικού πλοίου σε μια επιτύμβια παλμυρινή στήλη:
Έρευνα στη μελέτη της διασταύρωσης των ναυτικών εμπορικών δρόμων των καραβανιών

**A propos d'une stèle trouvée à Palmyre portant un navire marchand:
étude du croisement des routes maritimes et caravanières**

12:00 - 12:20

Klaus Geus, Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Βερολίνου

Klaus Geus, Free University of Berlin

**Κινητικότητα στην και γύρω από την Ερυθρά θάλασσα στην αρχαιότητα:
μερικές παρατηρήσεις**

Mobility at and on the Red Sea in Ancient Times: Some Reflections

12:20 - 12:40

Juan Pedro Monferrer Sala, Πανεπιστήμιο Κόρδοβας

Juan Pedro Monferrer Sala, University of Cordoba

**Ένας Ιδουμηναίος ανάμεσα στους Ναβαταίους και τους Ρωμαίους.
Ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Maḥbūb al-Manbijī's Kitāb al-'Unwān**

**An Idumean between Nabataeans and Romans. On the Source-Text of a Passage
in Maḥbūb al-Manbijī's Kitāb al-Unwān**

12:40 - 13:00

Alia Hanafi, Πανεπιστήμιο Ain Shams

Alia Hanafi, University of Ain Shams

Η έκδοση ενός αδημοσίευντου διγλωσσου ελληνοαραβικού εγγράφου

The Edition of an Unpublished Bilingual Greco-Arabic Document

13:00 - 13:20

Gamal Al-Tahir, Λιβυκή Σχολή

Gamal Al-Tahir, Libyan School

Το λιμάνι 'Aydhāb σε τρεις αραβικές πηγές: Maqrīzi vs. Ibn Jubayr και Ibn Baṭṭūṭa

The Port of 'Aydhāb in Three Arabic Sources: Maqrīzi vs. Ibn Jubayr and Ibn Baṭṭūṭa

13:20 - 14:00

Συζήτηση - Discussion

14:30

Γεύμα - Lunch

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - SATURDAY 5 NOVEMBER

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - AFTERNOON SESSION

Πρόεδρος: Juan Pedro Monferrer Sala

Chairman: Juan Pedro Monferrer Sala

16:00 - 16:20

Μαρία Λεοντοσίνη, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Maria Leontsini, Institute for Byzantine Research/National Hellenic Research Foundation

**Το βυζαντινό και το αραβικό ναυτικό στο νότιο Αιγαίο και την Κρήτη:
λιμάνια, αγκυροβόλια, τόποι καταφυγής (7ος - 10ος αι.)**

**The Byzantine and Arab Fleets in the Southern Aegean and Crete:
Harbours, Anchorages, Places of Refuge (7th - 10th century)**

16:20 - 16:40

Βασίλειος Χρησιδής, Ινστιτούτο Ελληνοανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών

Vasilios Christides, Institute for Graeco-Oriental and African Studies

**Η Οδύσσεια των Ανδαλουσιών κατακτητών της Κρήτης: από την Κόρδοβα
στην Αλεξάνδρεια και στον Χάνδακα (Ηράκλειο) της Κρήτης**

**The Odyssey of the Andalusian Conquerors of Crete: From Cordova via Alexandria
to Handax (Heraklion) of Crete**

16:40 - 17:00

Aisha S. Abuljadayl, Πανεπιστήμιο King Saud

Aisha S. Abuljadayl, King Saud University

Το λιμάνι Κάνα: μια ιστορικο-αρχαιολογική μελέτη

The Port of Qana': an Archaeological Historical Study

17:00 - 17:20

Δημήτριος Λέτσιος, Πρέσβης της Ελλάδας στο Βασίλειο της Σαουδικής Αραβίας

Dimitrios Letsios, Ambassador of Greece to the Kingdom of Saudi Arabia

**Οι διπλωματικές σχέσεις Βυζαντίου και Αράβων, κατά την ίδρυση του αραβικού Χαλιφά
του της Δαμασκού και ο αγώνας για τον έλεγχο της Μεσογείου**

**Byzantine-Arab Diplomatic Relations during the Establishment of the Arab Caliphate in
Damascus and the Struggle for Supremacy in the Mediterranean**

17:20 - 17:40

Λιάνα Σταρίδα, Αρχαιολόγος

Liana Starida, Archaeologist

Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα από την περίοδο της αραβικής κυριαρχίας στην Κρήτη

Architectural Remains from the Period of the Arab Dominion in Crete

17:40 - 18:00

Συζήτηση - **Discussion**

18:00 - 18:15

Διάλειμμα - **Break**

18:30

Επίσκεψη στο Ιστορικό Μουσείο - **Visit to the Historical Museum**

21:00

Δείπνο - **Dinner**

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - SUNDAY 6 NOVEMBER

ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ - MORNING SESSION

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ - ROUND TABLE

Πρόεδρος: Danièle Auffray

Chairman: Danièle Auffray

8:45 - 9:00

Νίκη Αικατερίνη Κουτράκου, Ιστορικός

Nike Aikaterini Koutrakou, Historian

Κρήτη και Σικελία: παρατηρήσεις στην εκ παραλλήλου πρόσληψη και αντιδιαστολή των νήσων και του παρελθόντος των στους Βυζαντινούς συγγραφείς (12ος - 15ος αι.)

Crete and Sicily: Some Remarks on Parallel and Diverging Perceptions of Viewing the Islands and their Past in Byzantine Writings (12th c. - 15th c.)

9:00 - 9:15

Magdel le Roux, Πανεπιστήμιο Νοτίου Αφρικής

Magdel le Roux, University of South Africa

Ο Ιουδαϊσμός στο βασίλειο του Σαβά: προφορικός λόγος, υλικός πολιτισμός και γραπτός λόγος

Judaism in the Sabaeen Kingdom: Oral Word, Material Culture and Written Word

9:15 - 9:30

Monique Longerstay, Αρχαιολόγος

Monique Longerstay, Archaeologist

Νέες ανακαλύψεις στη διακόσμηση των «haouanet» της Τυνησίας
(7ος αι. π.Χ. - 1ος αι. μ.Χ.)

Les nouvelles découvertes en matière de décoration des haouanet de Tunisie
(7e siècle J. - C. au 1er siècle après)

9:30 - 9:45

Christian Høgel, Πανεπιστήμιο Νότιας Δανίας

Christian Høgel, University of Southern Denmark

Το λεξιλόγιο του ελληνικού Κορανίου - ελληνικά με επιδράσεις αραβικές ή ελληνικά της Μέσης Ανατολής;

The Vocabulary of the Greek Qur'an - Arabizing or Near Eastern Greek?

9:45 - 10:15

Συζήτηση - Discussion

11:00

Οργάνωση Εκδρομής από το Δήμο Χερσονήσου

Excursion organized by the Municipality of Chersonisos

14:00

Ελαφρύ Γεύμα - Light Lunch

20:00

Δείπνο στην Ι. Μ. Θεολόγου Ανώπολης - Dinner at the Monastery of Theologos Anopolis

21:00

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - CLOSING REMARKS

Δημήτριος Σάββας, Γεώργιος Κ. Λειβαδάς, Έφη Σπυροπούλου, Juan Pedro Monferrer Sala
Βασίλειος Χρηστίδης

Dimitrios Savvas, George K. Livadas, Efi Spyropoulou, Juan Pedro Monferrer Sala,
Vasilios Christides

Χορηγοί:

Δήμος Χερσονήσου
Municipality of Hersonissos

ΕΡΑΝΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
τυποκρέτα

Αραβοκρατούμενη Κρήτη.

Χρυσό dinar εμίρη Shu'ayb bin abi-Hafs 'Umar (865-895 μ.Χ.)
Ε) και Ο) αραβικές επιγραφές. Ashmolean Museum (Αγγλία)